

N:o 10.

Ank. till Riksd. kansli den 4 Maj 1909, kl. 12 midd.

*Konstitutionsutskottets utlåtande, i anledning af väckta motioner
om införande af öppen omröstning i Riksdagens kamrar.*

Uti en inom Andra Kammaren väckt, till konstitutionsutskottet hänvisad motion, n:o 225, har herr *Sven Persson* hemställt, att Riksdagen måtte antaga att hvila till vidare grundlagsenlig behandling följande

Förslag

till ändrad lydelse af §§ 60, 65 och 75 riksdagsordningen.

§ 60.

När ärende — — — därom tillåtas. Omröstning skall ske öppet och medelst namnupprop. Befinnas i mål, där blott enkel pluralitet erfordras, de afgifna rösterna lika delade, nedlägga talmannen i en därtill afsedd rösturna en ja-sedel och en nej-sedel, båda lika samt hvar för sig slutna och hoprullade och afgöres då omröstningens utgång genom den sedel, som en af kammarens ledamöter på anmodan af talmannen ur rösturnan upptager.

§ 65.

När i fråga — — — Riksdagens beslut. Om vid sammanräkning af de afgifna rösterna dessa finnas lika delade, nedlägga Andra Kam-
Bih. till Riksd. Prot. 1909. 3 Saml. 5 Häft. (N:o 10).

marens talman i en därtill afsedd rösturna en ja-sedel och en nej-sedel, båda lika samt hvar för sig slutna och hoprullade, och afgöres då omröstningens utgång genom den sedel, som en af kammarens ledamöter på anmodan af talmannen ur rösturnan upptager.

§ 75.

Alla val skola ske med slutna sedlar och iakttages därvid, att namnsedlarna, så framt de skola blifva gällande, böra vara enkla, hoprullade, omärkta och fria såväl från all tvetydighet i anseende till personernas namn, som från oriktighet i anseende till deras antal. Mellan personer, som vid val undfått lika antal röster, skiljes genom lottning, när så erfordras.

Vidare har till utskottets behandling hänvisats en inom Andra Kammar-
ren af herr vice talmannen *Karl Staaß* samt herrar *Th. af Callerholm*, friherre *Carl Carlsson Bonde*, *E. A. Nilson*, *Johan Ericsson*, *Karl Starbäck*, *D. Persson* i Tällberg, *Fridtjuv Berg*, *K. G. Karlsson*, *L. Gust. Broomé*, *Ad. Wiklund*, *Joh. Ström*, *Ernst Beckman*, *Axel Schotte*, *Jacob Pettersson* och *G. Jansson* väckt motion, n:o 260, däruti motionärerna hemställt, att Riksdagen måtte såsom hvilande till vidare grundlagsenlig behandling antaga följande förslag till ändrad lydelse af §§ 60, 65 och 75 riksdagsordningen.

§ 60.

När ärendet — — därom tillåtas. Omröstningen skall ske öppet och medelst namnupprop. Befinnas i mål, där blott enkel pluralitet erfordras, de afgifna rösterna lika delade, nedlägga talmannen i en därtill afsedd rösturna en ja-sedel och en nej-sedel, båda lika samt hvar för sig slutna och hoprullade, och afgöres då omröstningens utgång genom den sedel, som en af kammarens ledamöter på anmodan af talmannen ur rösturnan upptager.

§ 65.

När i fråga — — — — Riksdagens beslut. Om vid sammanräkningen af de afgifna rösterna dessa befinnas lika delade, nedlägga Andra Kammar-
arens talman i en därtill afsedd rösturna en ja-sedel och en nej-sedel, båda lika samt hvar för sig slutna och hoprullade, och afgöres då omröstningens utgång genom den sedel, som en af Andra Kammar-
arens ledamöter på anmodan af talmannen ur rösturnan upptager.

§ 75.

Vid alla val, hvilka alltid skola ske med slutna sedlar, iakttages —
— — — erfordras.

Beträffande de skäl motionärerna anført till stöd för sina förslag, tillåter sig utskottet hänvisa till motionerna.

Såsom herr Staaff och medmotionärer erinrat förelåg vid nästlidet års riksdag en af honom m. fl. väckt motion af enahanda innebörd, som den nu förevarande. Uti sitt öfver motionen afgifna utlåtande anförde konstitutionsutskottet hufvudsakligen följande:

*Utskottets
yttrande.*

»Ur principiell synpunkt sedt, torde det näppeligen kunna med fog bestridas, att det öppna omröstningssättet äger ett afgjort företräde framför det slutna. Riksdagsmannauppgiften är ett i alldeles särskild mening offentligt uppdrag och bör såsom sådant utöfvas offentligt. I full öfverensstämmelse härmed äro också i regeln Riksdagens förhandlingar offentliga, och allt hvad som därunder förekommer och yttras tages till protokoll, som blifva för allmänheten tillgängliga. Denna grundsats har man emellertid icke ansett sig böra tillämpa beträffande själfva sättet för frågornas afgörande. I stället för att äfven härvid låta offentligheten komma till sin rätt, har man funnit sig böra föreskrifva, att afgörandet skall ske genom slutna omröstning, och har denna afvikelse från den eljest följda grundsatsen motiverats därmed, att man velat möjliggöra för en representant att oberoende af hvarje påtryckning fatta sitt beslut endast på grund af egen öfvertygelse.

Äfven om utskottet icke vill bestrida, att den slutna omröstningen någon gång kan göra det lättare för representanten att själfständigt fatta sitt beslut, har utskottet icke kunnat finna denna omständighet innebära ett fullgiltigt skäl för en afvikelse från den eljest tillämpade grundsatsen om riksdagsförhandlingarnas offentlighet. Ifrågavarande undantagsbestämelse anser utskottet hafva så mycket mindre fog för sig, som den ytterst synes hvila på den för enhvar själfständig representant förödmjukande uppfattningen, att han icke skulle våga öppet fullgöra sin plikt att handla efter bästa samvete och öfvertygelse. Härtill kommer, såsom herr Staaff och medmotionärer jämväl framhållit, att den slutna omröstningen ingalunda lämnar någon säker garanti för att representanterna vid frågornas afgörande alltid fatta sina beslut med hänsyn till hvad det allmännas bästa

kräfver. Ty lika väl som detta omröstningssätt bereder representanten tillfälle att oberoende af påtryckning följa sin egen öfvertygelse, lika väl underlättar det för honom möjligheten att låta sin röst bestämmas af mindre goda bevekelsegrunder. Redan denna omständighet, att en representant med det nuvarande omröstningssättet kan tänkas afgifva sin röst på annat sätt, än man af hans uppträdande under de föregående förhandlingarna haft anledning förvänta, synes innebära tillräckligt skäl för vidtagande af den utaf motionärerna föreslagna reformen.

Utskottet delar ock den af herr Staaff och medmotionärer uttalade mening, att valmännen kunna äga befogade anspråk på att i större utsträckning, än med det nuvarande omröstningssättet är möjligt, vinna kännedom om sina representanters ställning till de olika och mångskiftande frågor, som komma under Riksdagens bedömande. Riksdagens ledamöter erhålla ju sitt viktiga och ansvarsfulla uppdrag på grund af det förtroende deras väljare sätta till dem till följd af den verksamhet de utfövat och de uttalanden de före valen haft. Det kan då, efter utskottets förmenande, icke vara mer än rätt och billigt, att valmännen också sättas i tillfälle att utan svårighet erfara, huruvida de valda representanternas verksamhet i Riksdagen varit sådan, att de motsvarat det dem gifna förtroendet och fortfarande äro däraf förtjänta.

Slutligen vill utskottet erinra, att öppen omröstning förekommer i ett stort antal länder såsom Norge, Danmark, Tyskland, Österrike, Ungarn, Schweiz, Nederländerna, Belgien, England, Frankrike, Italien och Nordamerikas Förenta stater, och har, såvidt utskottet har sig bekant, detta omröstningssätt i dessa länder på ett tillfredsställande sätt bestått profvet.»

Då konstitutionsutskottet icke funnit anledning att frångå den af utskottet vid nästlidet års riksdag i frågan sålunda uttalade uppfattning, får utskottet hemställa,

att Riksdagen må, med anledning af förevarande motioner, antaga att hvila till vidare grundlagsenlig behandling följande

Förslag

till

ändrad lydelse af §§ 60, 65 och 75 riksdagsordningen.

(Nuvarande lydelse:)

(Föreslagen lydelse:)

§ 60.

När ärende skall slutligen afgöras, böra därtill hörande handlingar uppläsas, så framt någon kammarens ledamot sådant äskar. Ej må något mål, däri öfverläggning ägt rum, till slutligt afgörande företagas, förr än kammaren på talmannens hemställan förklarat öfverläggningen slutad; börande därefter proposition framställas. Kan fråga blifva föremål för bifall eller afslag, bör talmans första proposition lyda på bifall. Om denna besvaras med nej, och anmärkningar i saken blifvit under öfverläggningen gjorda, bör den följande propositionen i enlighet med dem uppställas. Innefattar ett förslag flera delar, som ej lämpligen kunna i ett sammanhang afgöras, bör särskild proposition å hvardera delen framställas i enahanda ordning, som nu är föreskrifven. — Proposition skall alltid endast med ja eller nej besvaras, och talmannen tillkännagifve sin uppfattning af det svar, som lämnats, hvarvid skall bero, så vida ej votering begäres,

§ 60.

När ärende skall slutligen afgöras, böra därtill hörande handlingar uppläsas, så framt någon kammarens ledamot sådant äskar. Ej må något mål, däri öfverläggning ägt rum, till slutligt afgörande företagas, förr än kammaren på talmannens hemställan förklarat öfverläggningen slutad; börande därefter proposition framställas. Kan fråga blifva föremål för bifall eller afslag, bör talmans första proposition lyda på bifall. Om denna besvaras med nej, och anmärkningar i saken blifvit under öfverläggningen gjorda, bör den följande propositionen i enlighet med dem uppställas. Innefattar ett förslag flera delar, som ej lämpligen kunna i ett sammanhang afgöras, bör särskild proposition å hvardera delen framställas i enahanda ordning, som nu är föreskrifven. — Proposition skall alltid endast med ja eller nej besvaras, och talmannen tillkännagifve sin uppfattning af det svar, som lämnats, hvarvid skall bero, så vida ej votering begäres,

(Nuvarande lydelse:)

hvilken då ej må vägras; en hvar i öfrigt obetaget att låta sin särskilda mening i protokollet antecknas. Ingen må försöka att beslutet genom ny öfverläggning upprifva. — Då voteras skall, bör voteringsproposition jämte tydlig kontraposition genast författas, justeras och anslås, samt omröstningen strax därefter verkställas; men ej må proposition göras, om votering skall äga rum, ej heller någon omröstning därom tillåtas.

Omröstningen skall alltid ske med tryckta och omärkta, enkla, slutna och hoprullade sedlar, och bör, till undvikande af lika röstetal för ja och nej, i mål, där blott enkel pluralitet erfordras, talmannen vid hvarje omröstning före sedlarnas uppräknings bland dem uttaga och genast förseglad aflägga. Om vid sammanräknandet af de öfriga sedlarna rösterne befinnas lika delade, skall den förseglade sedeln öppnas och afgöra beslutet. Är pluralitet redan vunnen, bör den af lagda sedeln ouppbruten genast förstöras.

§ 65.

När, i fråga om statsutgifter eller bevillning, eller om reglementariska föreskrifter för riksbanken, dess inkomster och utgifter, eller om ansvarsfrihet för fullmäktige i riksbanken, eller om riksgäldskontorets styrelse och förvaltning, inkomster

(Föreslagen lydelse:)

hvilken då ej må vägras; en hvar i öfrigt obetaget att låta sin särskilda mening i protokollet antecknas. Ingen må försöka att beslutet genom ny öfverläggning upprifva. — Då voteras skall, bör voteringsproposition jämte tydlig kontraposition genast författas, justeras och anslås, samt omröstningen strax därefter verkställas; men ej må proposition göras, om votering skall äga rum, ej heller någon omröstning därom tillåtas. Omröstningen skall ske öppet och medelst namnupprop. Befinnas i mål, där blott enkel pluralitet erfordras, de afgifna rösterna lika delade, nedlägga talmannen i en därtill afsedd rösturn en ja-sedel och en nej-sedel, båda lika samt hvar för sig slutna och hoprullade, och afgöres då omröstningens utgång genom den sedel, som en af kammarens ledamöter på anmodan af talmannen ur rösturnan upptager.

§ 65.

När i fråga om statsutgifter eller bevillning, eller om reglementariska föreskrifter för riksbanken, dess inkomster och utgifter, eller om ansvarsfrihet för fullmäktige i riksbanken, eller om riksgäldskontorets styrelse och förvaltning, inkomster

(Nuvarande lydelse:)

och utgifter, kamrarne fatta stridiga beslut, som ej uppå vederbörligt utskotts förslag varda sammanjämkade, skola bägge kamrarne hvar för sig rösta om de olika beslut, hvori hvardera förut stannat; kommande den mening, som därvid erhåller de flesta ledamöters af båda kamrarna sammanräknade röster, att gälla såsom Riksdagens beslut. *För att vid sådan omröstning förekomma lika antal röster, skall i Andra Kammaren afläggas och förseglas en sedel, hvilken, i händelse de öfriga sammanräknade rösterna utfalla lika, öppnas och afgör frågan. Är pluralitet redan vunnen, bör den aflagda sedeln ouppbruten genast förstöras.*

§ 75.

Vid alla val iakttages, att namnsedlarne, så framt de skola blifva gällande, böra vara enkla, slutna, hoprullade, omärkta och fria så väl från all tvetydighet i anseende till personernas namn, som från oriktighet i anseende till deras antal. Mellan personer, som vid val undfått lika antal röster, skiljes genom lottning, när så erfordras.

Stockholm den 4 maj 1909.

På utskottets vägnar:

KARL STAAFF.

(Föreslagen lydelse:)

och utgifter, kamrarne fatta stridiga beslut, som ej uppå vederbörligt utskotts förslag varda sammanjämkade, skola bägge kamrarne hvar för sig rösta om de olika beslut, hvori hvardera förut stannat; kommande den mening, som därvid erhåller de flesta ledamöters af båda kamrarna sammanräknade röster, att gälla såsom Riksdagens beslut. *Om vid sammanräkningen af de afgifna rösterna dessa befinnas lika delade, nedlägga Andra Kammarens talman i en därtill afsedd rösterna en ja-sedel och en nej-sedel, båda lika samt hvar för sig slutna och hoprullade, och afgöres då omröstningens utgång genom den sedel, som en af Andra Kammarens ledamöter på anmodan af talmannen ur rösturnan upptager.*

§ 75.

Alla val skola ske med slutna sedlar, och iakttages därvid, att namnsedlarne, så framt de skola blifva gällande, böra vara enkla, hoprullade, omärkta och fria såväl från all tvetydighet i anseende till personernas namn, som från oriktighet i anseende till deras antal. Mellan personer, som vid val undfått lika antal röster, skiljes genom lottning, när så erfordras.

Reservation:

af herrar *Behm, Blomberg, Säve, Östberg, Fahlbeck, Sjöholm, Clason, Bel-
linder* och *von Mentzer*, hvilka ansett, att utskottet bort hemställa,

att ifrågavarande motioner icke måtte föranleda
någon Riksdagens åtgärd.

Det skulle här antecknas, att herrar *Nyström, Uppström, Jansson* och
Larsson icke deltagit i detta ärendes behandling inom utskottet.
